

Knižnice lákajú na čítačky, nie tie elektronické

Deti volajú ku knihám, prilákať ich majú aj herci a dobré rozprávky. Knižnice sú čoraz viac online, prevahu však majú staré knihy v regáloch.

BRATISLAVA. Marec – mesiac knihy. Komunistické ministerstvo kultúry začalo v päťdesiatych rokoch kampaň za viac čítania a vyššie kultúrne povedomie a úderné heslo prežilo dodnes vo výkladoch kníhkupectiev, ale najmä knižníc – od najrenomovanejších v centre mesta po najmenšie pobočky prerobené z kočikárni na sídliskách.

Verejné, akademické a iné

V Bratislave je 16 vedeckých a akademických knižníc a 18 verejných knižníc. Mnohé z nich majú aj niekoľko pobočiek, mestská knižnica sídli v piatich budovách v centre mesta.

Verejné knižnice mali vlani spolu 36tisíc čitateľov, ktorí si mohli vybrať z 1,2 milióna kníh, časopisov, nahrávok a podobne.

Aj knižnice hlásia krízu a málo peňazí. Znamená to, že sú otvorené kratšie ako kedysi, menej nakupujú novú literatúru, odoberajú menej časopisov a zvyšujú poplatky za oneskorené vrátenie výpožičiek.

Napriek tomu robia množstvo podujatí pre rôzne vekové a záujmové kategórie čitateľov. Predstavujú nové knihy, pozývajú na debaty a čítačky spisovateľov, usporadúvajú výstavy.

Jedenásť knižníc už umožňuje svojim čitateľom aj prístup na internet, viaceré organizujú kurzy práce s počítačom, iné robia koncerty.

Silná päťka

Päť najväčších verejných knižníc v meste – Mestská knižnica v Bratislave, Staromestská knižnica, Knižnica Ružinov, Knižnica Bratislava – Nové Mesto a Miestna knižnica Petržalka robia aj spoločné podujatia. Momentálne sa koná súťaž tvorby žiakov Bratislava, moje mesto 2012 – Dobrodružná Bratislava.

Ďalšia spoločná akcia – Jarný maratón s knihou, ktorý bude počas Týždňa slovenských knižníc, tento rok

plánuje predstaviť deťom vychvaľovanú knihu Toni Revajovej Johanka v Zapadáčiku, príbehy desaťročného dievčatka, ktoré si zvyká na život na vidieku. V apríli knižnice spoločne chystajú charitatívnu Bratislavskú burzu kníh na Klariskej.

Katalógy online

Časy drevených či plechových registrov s katalogizačnými lístkami stále nepominuli, hoci podstatne pohodlnejšie a rýchlejšie sa dá vyhľadávať v elektronických online katalógoch.

Navyše sa z nich dá okamžite zistiť dostupnosť tejktovej knihy, počet exemplárov aj pobočka, kde ju majú k dispozícii. Online katalóg má zatiaľ osem verejných knižníc v meste.

Právo na povinný výtlačok bežné verejné knižnice nemajú. Knihy a časopisy im tak nechodia automaticky po vydaní a musia ich kupovať. Peniaze na nákup získavajú od radníc, z grantov, zo sponzorských darov.

Virtuálna literatúra

Knižnice sú na sieti aj trochu inak. Majú prístup do externých databáz, napríklad EBSCO a SpringerLink. V počítači v knižnici tak nájdete bibliografické informácie a plné texty k odborným článkom, konferenčným príspevkom a kapitolám z kníh.

Knižnice majú možnosť odkazovať aj na e-zdroje, diela, na ktoré sa už nevzťahuje autorský zákon alebo autor dal súhlas na ich voľné šírenie. Elektronické verzie nových kníh však v slovenských knižniciach ešte nehľadajte.

Marec v bratislavských knižniciach:

- **Najkrajšie české a slovenské detské knihy** – putovná výstava 100 slovenských a 100 českých ocenených detských kníh za posledných desať rokov je v pobočke knižnice v Petržalke na Prokofievovej 5 do 28. marca.
- **Herečka Emília Vášáryová bude hosťom besedy o filme Medená veža.** Do Mestskej knižnice na Klariskej 16 (oddelenie pre slabozrakých a nevidiacich) príde v utorok 19. marca o 15.00.
- **Tajomstvo jasnovidcov je ďalšia z cyklu detských prednášok Dušana Valenta Záhady a zvláštne javy.** Koná sa v utorok 19. marca o 14.00 v Mestskej knižnici v Úseku literatúry pre deti a mládež na Kapucínskej 3.
- **Čítať z knihy Johanka v Zapadáčiku príde deťom do Mestskej knižnice čítať Zuzana Porubjaková** vo štvrtok 21. marca o 14.00. (Čítanie z tejto knihy bude prebiehať vo viacerých knižniciach v meste.)
- **Ako udržať svoj mozog v dobrej kondícii?** Prednáška Daniely Ostatníkovej a Márie Čunderlíkovej bude 13. marca o 14.30 v Zichyho paláci na Ventúrskej.
- V Ružinovskej knižnici je do 15. marca **výtvarná súťaž pre deti.** Autori troch najlepších návrhov loga „noci v knižnici“ dostanú pozvánku na Noc s Andersenom.

NElektronické knihy pošle univerzitka aj do mobilov

V knižniciach sa postupne udomáčajú knihy, otázkou sú autorské práva.

BRATISLAVA. V Univerzitnej knižnici je množstvo digitalizovaných kníh a časopisov. Knižnica prevádza do elektronickej podoby tie, ktoré si čitatelia žiadajú. V takejto podobe sú Pressburger Zeitung, noviny Slovák, Gardista, Basagicova zbierka islamských rukopisov a podobne.

„O digitalizované fondy je enormný záujem, keďže originálne fondy sú také poškodené, že sa už nedajú požičiavať,“ hovorí Tomáš Fiala, vedúci odboru digitalizácie UKB. Digitalizované

knihy a časopisy sprístupňuje knižnica prostredníctvom systému MediaInfo, a to podľa toho, ako sú ošetrené autorské práva.

K dokumentom, na ktoré sa autorské práva nevzťahujú, je voľný prístup z internetu, možno ich voľne sťahovať a kopírovať. Prihlasuje sa cez trocha komplikovanú internetovú adresu e.kniznica.info/mi_free.html#

K chráneným dokumentom sa možno dostať len po autentifikácii a také texty možno len čítať. To je technicky možné aj z prístupu mimo knižnice. „V súčasnosti ešte čakáme na autorsko-právnu analýzu tohto modelu,“ hovorí Fiala.

Autorsky chránené dokumenty sú momentálne prístupné len v lokálnej sieti knižnice.

Momentálne testujú aj aplikáciu pre iPad a iPhone, ktorá umožní prístup do digitálnej knižnice UKB. Do týchto zariadení bude možné obsah digitálnej knižnice aj stiahnuť a prezeráť aj v móde bez priameho prístupu na internet.

„Budeme vedieť tieto dokumenty zmazať na diaľku, budeme mať prehľad, kto si aký dokument stiahol a ako dlho ho má vo svojom zariadení uložený. Čoskoro bude aplikácia dostupná v Apple store,“ dodal Fiala.

<(vju)

Parlamentné knihy sú neprístupné

Knižnica NR SR dostáva povinné výtlačky, má aj detektívky či časopisy. Okrem poslancov tam pustia aj študentov.

BRATISLAVA. Svoju knižnicu má aj parlament. Tak ako v iných krajinách má parlamentná knižnica fond zameraný na prácu zákonodarného zboru. Knižnica zhromažďuje parlamentné dokumenty, Zbierky zákonov, stenografické správy, právnickú literatúru, literatúru Európskej únie, vestníky a podobne.

Ale zďaleka nielen to. Knižnica má právo povinného výtlačku, čo znamená, že zo zákona dostáva aj noviny a časopisy, medzi ktorými sú aj ženské a lifestyle tituly a bulvár, ale aj beletriu či detskú literatúru, teda publikácie, ktoré vychádzajú na Slovensku v náklade nad 500 kusov.

Pritom ide o knižnicu, ktorá nie je verejná, jej používateľmi sú v prvom rade poslanci a zamestnanci Kancelárie Národnej rady. V obmedzenom režime, ako externí používatelia, môžu služby knižnice využívať niektorí pracovníci orgánov štátnej správy, Úradu vlády či úradu prezidenta. Knižnicu môžu využívať aj študenti vysokých škôl, výpožičky však majú povolené len prezenčne, to znamená, že materiály môžu študovať len priamov knižnici. Takýchto externých používateľov je 250 z celkového počtu 650.

Slovenskú parlamentnú knižnicu na rozdiel od tej českej pre verejnosť nesprístupnia. „Má len šesť pracovníkov, služby s týmto počtom zamestnancov nie je možné efektívne rozšíriť,“ informuje tlačový odbor kancelárie NR SR.

Ako fungujú parlamentné knižnice:

- Parlamentná knižnica NR SR má 6 pracovníkov, fakticky je čiastočne verejná.
- Parlamentná knižnica ČR má 17 pracovníkov, služby verejnosti poskytuje len prezenčne.
- Rakúska knižnica poskytuje služby má 13 pracovníkov a neposkytuje služby verejnosti.
- Knižnica maďarského parlamentu má 94 pracovníkov a je zároveň národnou knižnicou.
- Kongresová knižnica v USA / Library of Congress je národná knižnica s povinným výtlačkom z celého sveta, Congressiona
- Research Service funguje ako služba pre potreby Kongresu USA, má 770 pracovníkov.

↳Zdroj: PK NR SR

piatok 8. 3. 2013 | [Viera Juhászová](#)

Článok bol uverejnený v tlačenej verzii SME. ([Predplaťte si SME cez internet.](#))

[© 2013 Petit Press. Autorské práva sú vyhradené a vykonáva ich vydavateľ. Spravodajská licencia vyhradená.](#)

Čítajte viac: <http://bratislava.sme.sk/c/6726080/kniznice-lakaju-na-citacky-nie-tie-elektronicke.html>

Citované: 2013-03-08